

Stockholm den 11 maj 2022

Svea hovrätt
Box 2290
103 17 Stockholm

Överklagande

Klagande:

Arne Gavelin, [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Ombud:

Juristerna Lisa Hyder, Henrietta Cahn
och Olivia Möller

lisa.hyder@centrumforrattvisa.se
henrietta.cahn@centrumforrattvisa.se
olivia.moller@centrumforrattvisa.se

Centrum för rättvisa
Box 2215
103 15 Stockholm

Motpart:

Staten genom Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

Ombud:

Föredragandena [REDACTED]
[REDACTED]

Samma adress

Saken:

Skadestånd

Överklagat avgörande:

Stockholms tingsrätts dom den
21 april 2022 i mål nr T 5920-21

1 YRKANDEN

- 1.1 Arne Gavelin yrkar att hovrätten, med ändring av tingsrättens dom, ska förplikta staten att till honom betala 262 994 kronor tillsammans med ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 10 maj 2021 till dess betalning sker.
- 1.2 Arne Gavelin yrkar att hovrätten, med ändring av tingsrättens dom, ska förplikta staten att ersätta honom för hans samtliga rättegångskostnader i tingsrätten uppgående till 118 160 kronor.
- 1.3 Arne Gavelin yrkar ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten med ett belopp som kommer att anges senare.

2 GRUNDER

2.1 Grunder för talan

- 2.1.1 Arne Gavelin åberopar samma grunder för sin talan som han åberopade i tingsrätten.
- 2.1.2 Det ska här påpekas att tingsrätten i sin dom i grunderna inte har antecknat att förvaltaren, mot Arne Gavelins vilja, genomförde försäljningar av fordon och värdepapper till ett sammanlagt försäljningspris om 421 569 kronor samt påbörjade försäljningar av hans fastighetsinnehav (jämför tingsrättens aktbilaga 63 s. 8 i avsnitt 1.6 samt tingsrättens aktbilaga 65 p. 5).

2.2 Grunder för överklagandet

- 2.2.1 Det finns två huvudsakliga frågor i det här målet. Den första frågan är om Ångermanlands tingsrätts handläggning av Arne Gavelins förvaltarskapsärende varit behäftad med brister på ett

sådant sätt att staten gjort sig skyldig till en överträdelse av Arne Gavelins rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen.

- 2.2.2 Arne Gavelin har gjort gällande att Ångermanlands tingsrätts handläggning har varit behäftad med sju olika brister som tillsammans eller var för sig innebär att staten har gjort sig skyldig till en sådan överträdelse. Staten har erkänt en av dessa brister.
- 2.2.3 Tingsrätten har gjort en riktig bedömning av att det, utöver den av staten erkända bristen, förelegat ytterligare fyra brister i Ångermanlands tingsrätts handläggning av Arne Gavelins förvaltarens ärende och att dessa utgjort en överträdelse av artikel 8 i Europakonventionen.
- 2.2.4 Tingsrätten har däremot felaktigt funnit att Ångermanlands tingsrätt inte brustit i sin handläggning såvitt avser utredningen av behovet av ett interimistiskt beslut samt gällande den medicinska utredningen inför det interimistiska beslutet.
- 2.2.5 Arne Gavelins uppfattning är att tingsrätten borde gjort bedömningen att Ångermanlands tingsrätts handläggning även i dessa avseenden brustit på ett sådant sätt att hans rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen har överträtts.
- 2.2.6 Den andra frågan i målet är hur det ideella skadeståndet för statens överträdelse av Arne Gavelins rätt till skydd för sitt privatliv ska bestämmas. I den frågan har tingsrätten också gjort en felaktig bedömning.

- 2.2.7 Tingsrätten har korrekt bedömt att bristerna i Ångermanlands tingsrätts handläggning av förvaltarens ärendet har utgjort allvarliga överträdelser av Arne Gavelins rättigheter enligt artikel 8 i Europakonventionen och lett till att han oriktigt varit ställd under förvaltarens förvaltning under ett års tid. Arne Gavelin är dock av uppfattningen att tingsrätten har bestämt det ideella skadeståndet till honom till ett för lågt belopp. Han anser att överträdelserna har varit av sådan allvarlig art att det motiverar en ersättning med ett betydligt högre belopp.
- 2.2.8 Slutligen har tingsrätten felaktigt jämkat Arne Gavelins ersättning för sina rättegångskostnader. Tyngdpunkten i målet hos tingsrätten har legat på frågan om det har förekommit handläggningsbrister vid Ångermanlands tingsrätt som utgjort överträdelser av Arne Gavelins rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. Eftersom tingsrätten delat Arne Gavelins uppfattning avseende majoriteten av handläggningsbristerna borde hans rätt till ersättning för sina rättegångskostnader i tingsrätten inte ha jämkats.
- 2.2.9 På grund av detta ska hovrätten ändra tingsrättens dom och tillerkänna Arne Gavelin det begärda skadeståndet samt förplikta staten att ersätta samtliga hans rättegångskostnader.

3 UTVECKLING AV GRUNDERNA FÖR ÖVERKLAGANDET

3.1 Utgångspunkter för prövningen i hovrätten

- 3.1.1 Tingsrätten har på ett korrekt sätt återgett sakomständigheterna i målet.

3.1.2 Som tingsrätten har konstaterat är de faktiska omständigheterna i målet inte tvistiga. Parterna har dock olika uppfattningar i frågan om hur det felaktiga förvaltarskapet har påverkat Arne Gavelin. Prövningen i hovrätten innefattar därför endast en rättslig bedömning av vad som skett och hur Arne Gavelins ideella skada ska bedömas.

3.2 Tingsrätten borde ha funnit att Ångermanlands tingsrätt brustit i sin handläggning genom att inte utreda behovet av ett interimistiskt beslut

3.2.1 Tingsrätten har bedömt att de åtgärder som Överförmyndaren angav som skäl för att ett beslut behövdes omedelbart omfattas av en förvaltares behörighet och att Ångermanlands tingsrätt därför inte brustit i att utreda behovet av ett interimistiskt beslut.

3.2.2 Arne Gavelin menar att tingsrättens slutsats är felaktig eftersom de åtgärder som Överförmyndaren angav som skäl för ett omedelbart beslut *inte* omfattas av en förvaltares behörighet. Beslutet har, av bland andra den anledningen, inneburit ett oproportionerligt ingrepp i Arne Gavelins rättigheter enligt artikel 8 i Europakonventionen.

3.2.3 I sin ansökan om att Arne Gavelin skulle förordnas en förvaltare uppgav Överförmyndaren att en förvaltare behövdes snarast för att kunna ordna med vårdplanering och en korttidsplats åt Arne Gavelin (se tingsrättens aktbilaga 6 s. 2). Någon annan åtgärd av brådskande karaktär framgår inte av ansökan.

3.2.4 Vid tillfället för ansökan om förvaltarskap befann sig Arne Gavelin på sjukhus. Överförmyndaren hade inför ansökan haft kontakt med ansvarig sjuksköterska på sjukhuset och av

Överförmyndarens tjänsteanteckningar, som bifogades ansökan, framgår att Arne Gavelin motsatte sig hjälp med såväl vårdplanering som korttidsboende (se tingsrättens aktbilaga 43 s. 5).

- 3.2.5 Inför det interimistiska beslutet om förvaltarskap stod det alltså klart för Ångermanlands tingsrätt att Arne Gavelin motsatte sig de åtgärder som Överförmyndaren hade angett som skäl för att det fanns ett behov av ett interimistiskt beslut.
- 3.2.6 En förvaltare företräder visserligen den enskilde i alla angelägenheter som omfattas av förvaltaruppdraget enligt 11 kap. 9 § föräldrabalken. Ett förvaltaruppdrag som innefattar att sörja för en huvudmans person innebär dock inte att förvaltaren kan vidta vilka åtgärder som helst som är att hänföra till den enskildes person.
- 3.2.7 Frågor om vård och boende har i regel bedömts vara av ett sådant personligt slag att det inte föreligger en självständig beslutanderätt för en förvaltare i dessa frågor när den enskilde motsätter sig åtgärden (se SOU 2004:112 s. 576–577 och Hovrätten över Skåne och Blekinges beslut den 17 juli 2007 i mål nr ÖÄ 1368-07, [bilaga 1](#)). Även i förarbetena till reglerna om förvaltarskap i föräldrabalken framhålls det att den enskilde själv i allmänhet bör få bestämma i frågor som rör hans boende och innehållet i erbjuden vård (se prop. 1987/88:124 s. 172. Se även rättsfallen ”Förvaltaren och äktenskapsskillnaden” NJA 2021 s. 547 II p. 7 och ”Förvaltaren och äktenskapsskillnaden II” NJA 2021 s. 1181 p. 6–9).

3.2.8 Mot denna bakgrund anser Arne Gavelin att Ångermanlands tingsrätt brustit i sin handläggning genom att inte utreda behovet av ett interimistiskt beslut. Ångermanlands tingsrätt borde ha säkerställt att de åtgärder som Överförmyndaren ansåg motiverade ett omedelbart beslut omfattades av en förvaltares behörighet.

3.3 Tingsrätten borde ha funnit att Ångermanlands tingsrätt brustit i sin handläggning genom att inte inhämta tillräcklig utredning om Arne Gavelins hälsotillstånd

3.3.1 Tingsrätten har bedömt att Ångermanlands tingsrätts handläggning inte varit bristfällig såvitt avser den medicinska utredningen om Arne Gavelins hälsotillstånd inför det interimistiska beslutet.

3.3.2 Arne Gavelins uppfattning är att tingsrättens slutsats i den här delen är felaktig eftersom det inför det interimistiska beslutet saknades tillförlitlig utredning om hans hälsotillstånd, och att Ångermanlands tingsrätt därför brustit i sin handläggning genom att meddela ett interimistiskt beslut i avsaknad av sådan utredning.

3.3.3 Enligt 11 kap. 17 § föräldrabalken ska rätten inhämta läkarintyg eller annan likvärdig utredning om den enskildes hälsotillstånd innan den anordnar förvaltarskap.

3.3.4 Utgångspunkten är därmed att läkarintyg ska inhämtas innan rätten anordnar förvaltarskap, men det är inte ett absolut krav. När en person sedan länge vårdats på vårdinrättning kan det till exempel vara tillräckligt att hälsotillståndet styrks genom journaluppgifter jämte utlåtande från en kompetent

befattningshavare (se Walin m.fl., Föräldrabalken: En kommentar, JUNO Version Suppl. 21, kommentaren till 11 kap. 17 §).

- 3.3.5 Förutsättningarna för ett interimistiskt beslut om förvaltare är desamma som för ett slutligt beslut, med den skillnaden att rätten har tillgång till en mindre omfattande utredning vid ett interimistiskt beslut. Liksom vid slutliga beslut finns det inget krav på läkarintyg, men rätten kan göra bedömningen att ett sådant behövs för att få ett tillräckligt beslutsunderlag (se Holmgård och Wallgren, God man, förvaltare och förmyndare, 2020, JUNO Version 2, s. 92).
- 3.3.6 Utredningen om den enskildes hälsotillstånd är ett viktigt underlag vid prövningen av om förutsättningarna för förvaltare är uppfyllda (se rättsfallet ”Det oönskade förvaltare” NJA 2018 s. 350 p. 15).
- 3.3.7 Det är ostridigt att Ångermanlands tingsrätt vid tidpunkten för det interimistiska beslutet inte hade tillgång till något läkarintyg avseende Arne Gavelins hälsotillstånd. De uppgifter som Ångermanlands tingsrätt hade om hans hälsotillstånd vid den aktuella tidpunkten bestod i uppgifter från de privatpersoner som lämnat in orosanmälan till Överförmyndaren, en social utredning, uppgifter från en sjuksköterska, uppgifter från hälsocentralchefen på Arne Gavelins vårdcentral samt en skrivelse från en läkare. Många av uppgifterna var andrahandsuppgifter som upptagits i Överförmyndarens tjänsteanteckningar (se tingsrättens aktbilagor 3, 4, 6, 43 och 44). Frågan är om den utredningen kan anses som likvärdig ett läkarintyg i föräldrabalkens mening. Arne Gavelins uppfattning är att så inte är fallet, och skälen för det är följande.

- 3.3.8 *För det första* är de personer som lämnade in orosanmälan till Överförmyndaren inte närstående till Arne Gavelin, utan personer som han tidigare enbart haft ekonomiska förbindelser med. De är inte heller anställda inom vården. Dessa omständigheter framgår av det underlag som tingsrätten hade till sitt förfogande inför det interimistiska beslutet. Personernas uttalanden om Arne Gavelins hälsotillstånd – som exempelvis [REDACTED] – finner inte stöd i något medicinskt underlag och får betraktas som spekulativa (se tingsrättens aktbilaga 3).
- 3.3.9 *För det andra* innehöll den sociala utredningen inte några uppgifter om Arne Gavelins hälsotillstånd som var av betydelse för förvaltarens ärendet. De enda uppgifterna om hans hälsotillstånd som förekom i utredningen var att han har nedsatt syn och att han år 2015 besvärades av diskbråck (se tingsrättens aktbilaga 4 s. 2).
- 3.3.10 *För det tredje* framförde inte heller sjuksköterskan, hälsocentralchefen eller läkaren några uppgifter om Arne Gavelins hälsotillstånd som var relevanta för frågan om förvaltare skulle anordnas för honom. Uppgifterna från hälsocentralchefen och läkaren visar istället att de vid det tillfället inte kunde tillstyrka att en förvaltare skulle anordnas för Arne Gavelin (se tingsrättens aktbilaga 43 s. 4, där det framgår att hälsocentralchefen ansåg att de kanske skulle behöva ”göra bedömningen i flera steg och träffa Arne flera gånger för att det ska bli en rättvis bedömning”. Se även tingsrättens aktbilaga 44, där läkare uppger att något läkarutlåtande inte utförs eftersom

”patienten är under utredning beträffande minnessvårigheter” och väntar på ”eventuellt fördjupad utredning”).

3.3.11 Vidare framgår det av Överförmyndarens tjänsteanteckningar, där kontakt med sjuksköterskan redovisas, såvitt avser Arne Gavelins hälsotillstånd enbart att han den 26 november 2018 hade kommit till sjukhuset [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED] (se tingsrättens aktbilaga 43 s. 5).

3.3.12 Arne Gavelins uppfattning är att ovanstående uppgifter inte kan anses som likvärdiga ett läkarintyg i den mening som avses i 11 kap. 17 § föräldrabalken. Ångermanlands tingsrätt borde därför ha inhämtat ytterligare utredning om hans hälsotillstånd inför det interimistiska beslutet (se 11 kap. 16 § föräldrabalken).

3.3.13 Mot bakgrund av att utredningen om den enskildes hälsotillstånd är ett avgörande underlag vid prövningen av om förutsättningarna för förvaltarskap är uppfyllda anser Arne Gavelin att tingsrätten borde ha funnit att Ångermanlands tingsrätt brustit i sin handläggning genom att inte inhämta tillräcklig utredning om hans hälsotillstånd inför det interimistiska beslutet.

3.4 Tingsrätten borde ha funnit att de ovan nämnda bristerna inneburit att staten även i dessa delar gjort sig skyldig till en överträdelse av Arne Gavelins rätt till skydd för privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen

3.4.1 Arne Gavelins uppfattning är att de ovan nämnda bristerna har inneburit att staten även i dessa avseenden har gjort sig skyldig

till en överträdelse av hans rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen.

3.4.2 Bedömningen av om ett förvaltarens ärende uppfyller de högt ställda krav på rättssäkerhet som följer av artikel 8 i Europakonventionen bör göras mot bakgrund av de rättssäkerhetsgarantier som finns i svensk rätt (se rättsfallen ”Det oönskade förvaltarens ärende” NJA 2018 s. 350 p. 14 och *Ivinović v. Croatia*, no. 13006/13, §§ 36–40, 18 September 2014).

3.4.3 Arne Gavelin anser att de nu aktuella bristerna innebär att handläggningen av hans förvaltarens ärende inte har levt upp till de rättssäkerhetskrav som ställs enligt svensk rätt. Redan av det skälet utgör därför bristerna, tillsammans med de av tingsrätten konstaterade bristerna eller var för sig, överträdelser av artikel 8 i Europakonventionen.

3.5 Tingsrätten borde ha tillerkänt Arne Gavelin ett högre skadestånd för ideell skada

3.5.1 Tingsrätten har tillerkänt Arne Gavelin ersättning för ideell skada med 60 000 kronor, med hänvisning till att det har varit fråga om allvarliga överträdelser av artikel 8 i Europakonventionen som lett till att Arne Gavelin felaktigt varit ställd under förvaltarens ärende under ett års tid.

3.5.2 Arne Gavelins uppfattning är att tingsrätten har bestämt ersättningen till honom till ett för lågt belopp och att hovrätten bör bestämma ersättningen till det av honom begärda beloppet.

3.5.3 Enligt 5 kap. 8 § skadeståndslagen (1972:207) ska ersättning vid överträdelser av Europakonventionen bestämmas efter vad som är

skäligt med hänsyn till överträdelsens art och omständigheterna i övrigt.

- 3.5.4 Av förarbetena till bestämmelsen framgår att det med överträdelsens art menas att skadeståndsbeloppet ska bestämmas i förhållande till vilken rättighet som överträtts och hur allvarlig överträdelsen har varit. Med omständigheterna i övrigt avses att hänsyn ska tas till vad överträdelsen består i för den skadelidande. Avgörande för bedömningen är hur en skada typiskt sett upplevs av en person i den skadelidandes position, men förarbetena medger också att viss hänsyn ska tas till intensiteten i den skadelidandes faktiska upplevelser. En omständighet som kan få betydelse för bestämmandet av ersättningen är om en överträdelse drabbat någon som kan anses vara mer sårbar och som har svårare att tillvarata sin rätt än normalt (se prop. 2017/18:7 s. 40 och 65).
- 3.5.5 Arne Gavelin anser att det förhållandet att han felaktigt varit ställd under förvaltarskap under ett års tid i sig talar för en högre ersättning än den som tingsrätten har utdömt. Att en person felaktigt under ett års tid i praktiken är omyndigförklarad måste i sig betraktas som en mycket allvarlig kränkning, även i jämförelse med andra rättighetsöverträdelser. Denna omständighet måste ges ett större genomslag vid bestämmandet av den ideella ersättningen. Det finns dessutom ytterligare omständigheter i hans fall som gör att överträdelsen mot honom bör anses som särskilt allvarlig, och de omständigheterna är följande.
- 3.5.6 *För det första* måste själva handläggningen av förvaltarskapet anses ha skett på ett för Arne Gavelin onödigt kränkande sätt.

Genom det interimistiska beslutet anordnades ett fullständigt förvaltare för Arne Gavelin utan att han först fått yttra sig och utan att han ens var medveten om att det pågick ett förfarande om förvaltare i domstol. Arne Gavelin blev varse förvaltare förvaltare först i samband med att han försökte ta ut pengar från en bankomat. Det handlade alltså om ett förfarande som åtminstone inledningsvis skedde helt ovanför hans huvud.

3.5.7 *För det andra* var Arne Gavelins personliga förhållanden sådana att det felaktiga förvaltare blev särskilt ingripande. Arne Gavelin var 80 år när han ställdes under det felaktiga förvaltare och befann sig därmed i en särskilt sårbar situation när förvaltare anordnades. Vid en så hög ålder är det typiskt sett svårt att hantera den typen av stora förändringar i vardagen som ett felaktigt förvaltare innebär. Därutöver hade Arne Gavelin en relativt stor ekonomi, i form av omfattande tillgångar och en pågående näringsverksamhet som bestod i uthyrning av lägenheter. Den rådighet och bestämmanderätt som togs ifrån Arne Gavelin var därför mer påtaglig än vad den typiskt sett är i fall där förvaltningen rör en enklare ekonomi som inte kräver ett lika aktivt engagemang och beslutsfattande.

3.5.8 *För det tredje* vidtog förvaltaren omfattande dispositioner med Arne Gavelins egendom utan hans vetskap och mot hans vilja. Förvaltaren, som befann sig 50 mil bort, hanterade Arne Gavelins ekonomi och sålde hans egendom utan någon föregående kommunikering med honom. Exempelvis sålde förvaltaren flera fordon och maskiner som Arne Gavelin ägde, utan hans vetskap. Det här var egendom som hade stort sentimentalt värde för Arne Gavelin och som han inte ville sälja. Förvaltaren informerade inte

honom om försäljningarna och han fick kännedom om dem först när köparna av hans fordon och maskiner kom till hans gård för att hämta dem. Arne Gavelin förlorade fullständigt kontrollen över sin ekonomi och var maktlös inför de beslut som fattades rörande hans egendom. Arne Gavelin har heller aldrig fått någon förklaring till varför hans egendom avyttrades; förvaltarskapet handlade ju inte om att han inte hade tillräckligt med likvida medel för att betala sina räkningar.

3.5.9 *För det fjärde* har Arne Gavelin upplevt det felaktiga förvaltarskapet som mycket påfrestande, vilket framgår av den ljud- och bildupptagning av en intervju med Arne Gavelin som gavs in i målet i tingsrätten (se tingsrättens aktbilaga 54). Ett exempel på det är att Arne Gavelin, innan han ställdes under förvaltarskap, hjälpte sin framlidna sambos anhöriga ekonomiskt då han lovat henne på hennes dödsbädd att göra det. På grund av det felaktiga förvaltarskapet var det inte längre möjligt att uppfylla det löftet. Det kan även tilläggas att det här löftet vändes till Arne Gavelins nackdel i förvaltarskapsärendet eftersom de personer som gjorde en orosanmälan påstod att han utnyttjades ekonomiskt. I själva verket handlade det alltså om att Arne Gavelin av egen vilja uppfyllde sin framlidna sambos sista önskan.

3.5.10 Arne Gavelins uppfattning är att den överträdelse av hans rätt till privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen som skett har varit så ingripande och allvarlig att det motiverar en ersättning till ett betydligt högre belopp än tingsrätten funnit. Hovrätten bör därför bestämma ersättningen till det av honom begärda beloppet eller till det lägre belopp som domstolen bedömer skäligt.

3.6 Tingsrätten borde ha förpliktat staten att ersätta Arne Gavelin för hans rättegångskostnader i tingsrätten med hela det begärda beloppet

- 3.6.1 Arne Gavelin har bedömts som vinnande part i målet vid tingsrätten. Tingsrätten har dock jämkat Arne Gavelins rätt till ersättning för sina rättegångskostnader med 25 procent. Detta med hänvisning till att Arne Gavelin inte haft framgång i beloppsdelen samt att staten erkänt en av Ångermanlands tingsrätts handläggningsbrister och medgett det mesta av det utdömda skadeståndsbeloppet.
- 3.6.2 Arne Gavelin anser att tingsrätten inte borde ha jämkat hans rätt till ersättning för sina rättegångskostnader.
- 3.6.3 I rättsfallet NJA 1979 s. 567 konstaterade Högsta domstolen att i mål då frågan huruvida betalningsskyldighet föreligger utgjort tyngdpunkten i processen, och därför dragit mest rättegångskostnad, ska det förhållandet ej sällan i hög grad påverka fördelningen av rättegångskostnaderna (se också Ekelöf m.fl., Rättegång: tredje häftet, upplaga 8, 2018, s. 257 ff.). Detta har kommit att kallas för tyngdpunktsprincipen.
- 3.6.4 Tyngdpunkten i målet hos tingsrätten har legat på frågan om Ångermanlands tingsrätts handläggning av förvaltarens ärendet varit behäftad med brister och om dessa brister har utgjort överträdelser av Arne Gavelins rätt till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. Tingsrätten har delat Arne Gavelins uppfattning gällande majoriteten av handläggningsbristerna.

- 3.6.5 Frågan om det ideella skadeståndets storlek, som ska bestämmas genom en skönsmässig bedömning, kan inte sägas ha påverkat rättegångskostnaderna i någon nämnvärd omfattning. Arne Gavelin anser att det förhållandet att han delvis haft framgång i denna del och att staten medgett det mesta av det utdömda skadeståndsbeloppet inte bör påverka fördelningen av rättegångskostnaderna.
- 3.6.6 Enligt Arne Gavelin bör det inte heller ha betydelse för fördelningen av rättegångskostnaderna att staten har erkänt en av Ångermanlands tingsrätts handläggningsbrister. Det är frågan om huruvida handläggningen brustit även i de avseenden som staten inte erkänt och om dessa brister utgjort överträdelser av artikel 8 i Europakonventionen som har varit kostnadskrävande i målet vid tingsrätten.
- 3.6.7 Arne Gavelin vill i det här sammanhanget påpeka att det här målet rör frågan om huruvida staten överträtt hans grundläggande rättighet till skydd för sitt privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. I frågan om fördelningen av rättegångskostnaderna bör det beaktas att en enskild har ett befogat intresse av att få sådana överträdelser prövade (jfr. 6 kap. 7 § skadeståndslagen).
- 3.6.8 Arne Gavelin anser därför att hovrätten, även om tingsrättens dom inte ändras i huvudsaken, bör ändra tingsrättens dom på så sätt att staten förpliktas att ersätta honom för hans samtliga rättegångskostnader vid tingsrätten.

4 SKÄLEN FÖR PRÖVNINGSTILLSTÅND

4.1 Det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till

4.1.1 Av skäl som anförts ovan finns det anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten kommit till.

4.2 Det går inte att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till

4.2.1 Tingsrätten har i den del som avser det ideella skadeståndets storlek redovisat följande bedömning (se den överklagade domen, s. 19):

Med hänsyn till att det varit fråga om allvarliga överträdelser av artikel 8 som lett till att Arne Gavelin oriktigt stått under förvaltarskap under ett års tid anser tingsrätten att beloppet för ideell skada bör bestämmas till 60 000 kr.

4.2.2 Det framgår inte av tingsrättens domskäl vilka närmare överväganden som har legat till grund för bestämmandet av det ideella skadeståndet. Tingsrätten har exempelvis inte redogjort för vilken betydelse Arne Gavelins upplevelse av det felaktiga förvaltarskapet och hans förhållningssätt under tiden han var ställd under förvaltarskap har haft i den här delen. Det går inte heller att utläsa hur de av tingsrätten konstaterade bristerna i Ångermanlands tingsrätts handläggning har påverkat bestämmandet av skadeståndet.

4.2.3 Mot den bakgrunden går det inte att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till.

4.3 Det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt

- 4.3.1 Enligt Arne Gavelins finns det två skäl till att det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att hans överklagande prövas av högre rätt.
- 4.3.2 *För det första* saknas det vägledande avgöranden rörande vilka krav som kan ställas på utredningen i ett förvaltarskapsärende inför ett interimistiskt beslut. De avgöranden som Högsta domstolen meddelat avseende domstolars utredningsskyldighet inför beslut om förvaltarskap avser enbart slutliga beslut (se t.ex. rättsfallet ”Det oönskade förvaltarskapet” NJA 2018 s. 350).
- 4.3.3 *För det andra* saknas det vägledande avgöranden om hur ersättningen ska bestämmas vid rättighetsöverträdelser enligt 5 kap. 8 § skadeståndslagen. I det här sammanhanget vill Arne Gavelin särskilt föra fram följande.
- 4.3.4 Vad gäller bestämmandet av ideella skadestånd för konventionsöverträdelser i allmänhet kan följande konstateras. Reglerna i 3 kap. 4 § och 5 kap. 8 § skadeståndslagen, som ligger till grund för Arne Gavelins skadeståndsanspråk i det här målet, trädde i kraft den 1 april 2018 och är tillämpliga på skadefall som inträffat efter ikraftträdandet (se prop. 2017/18:7 s. 52). I förarbetena till 5 kap. 8 § skadeståndslagen hänvisas inte direkt till Högsta domstolens tidigare avgöranden om konventionsskadestånd när det gäller ersättningsbeloppen, och det är därför osäkert vilken betydelse den praxis om konventionsskadestånd som Högsta domstolen utvecklat innan 5 kap. 8 § skadeståndslagen trädde i kraft ska tillmätas vid

tillämpning av bestämmelsen (se Bengtsson & Strömbäck, Skadeståndslagen: En kommentar, JUNO Version 7, kommentaren till 5 kap. 8 §).

- 4.3.5 Det finns ännu inte några vägledande avgöranden som avser skadefall efter den 1 april 2018 om hur bedömningen av ett ideellt skadestånds storlek ska göras enligt 5 kap. 8 § skadeståndslagen eller vilka ersättningsbelopp som kan bli aktuella.
- 4.3.6 Av förarbeten till 5 kap. 8 § skadeståndslagen framgår att de belopp som utges som ersättning för ideell skada enligt den regeln bör harmoniera med beloppen som döms ut som kränkingsersättning vid brott (se prop. 2017/18:7 s. 65). Det saknas dock vägledande avgöranden om hur denna harmonisering av beloppen ska ske.
- 4.3.7 Arne Gavelin vill även framhålla att det, som tingsrätten har konstaterat i sin dom, har varit fråga om ”allvarliga överträdelser av artikel 8” i hans fall (se den överklagade domen, s. 19). Det finns för närvarande inte några vägledande avgöranden om konventionsskadestånd där Högsta domstolen har konstaterat att det har varit fråga om en allvarlig överträdelse av en konventionsrättighet. Det behövs därmed även ledning avseende hur det ideella skadeståndets storlek påverkas av att det har varit fråga om en allvarlig överträdelse av en sådan rättighet. I den här delen uppstår frågor om hur ersättningsnivåerna för konventionsöverträdelser ska förhålla sig till de ersättningsnivåer som gäller kränkingsersättning vid brottslig gärning, och vilka ersättningsnivåer som i sådana fall kan anses jämförbara.

4.3.8 Det är därför av vikt för ledningen av rättstillämpningen att Arne Gavelins överklagande prövas av högre rätt.

5 BEVISUPPGIFT

5.1 Arne Gavelin åberopar samma bevisning i hovrätten som han gjorde i tingsrätten (se tingsrättens aktbilaga 53).

Som ovan,

Lisa Hyder

Henrietta Cahn

Olivia Möller

Förteckning över bilagor:

1. Hovrätten över Skåne och Blekinges beslut den 17 juli 2007 i mål nr ÖÄ 1368-07